

TA'LIM KLASTERI SHAROITIDA TA'LIM-TARBIYA SIFATINI OSHIRISHDA RAHBARNING JAMOATCHILIK BILAN ISHLASHINI TAKOMILLASHTIRISH XUSUSIYATLARI

Xolbo`tayeva Moxinur Temirboy qizi

Chirchiq davlat pedagogika universiteti, Pedagogika fakulteti

“Ta’lim muassasalari boshqaruvi” yo`nalishi 2-bosqich magistranti

Annotatsiya. Ushbu maqola ta'lim klasteri sharoitida ta'lim-tarbiya sifatini oshirishda rahbarning jamoatchilik bilan ishlashini takomillashtirish xususiyatlari yoritib berishga harakat qildik.

**Kalit so`zlar:** rahbar, ta'lim klasteri, jamoat, talaba, o`quvchi, ota-ona.

Rahbarga ta'lim klasteri sharoitida ta'lim-tarbiya sifatini oshirishda jamoatchilik bilan ishlashda quyidagi ko'rsatmalar foydali bo'ladi. Hamkorlik: Rahbar, klasterdagi boshqa o'qituvchilar va ta'lim muassasalari bilan hamkorlik qilish, ular bilan o'zaro tajribalarini almashish va o'zlashtirish imkoniyatlarini qo'llash orqali ta'lim sifatini oshirishga yordam beradi.

Maslahatlashuv: Rahbar, klasterdagi o'qituvchilar va ta'lim muassasalari bilan maslahatlashuv va muzokaralar olib borish, ularning fikrini eshitish va birgalikda yaratiladigan yengil va samarali yechimlar orqali ta'lim sifatini oshirish uchun zarurdir.

O'qituvchilar ustida monitoring: Rahbar, klasterdagi o'qituvchilarning darslari va ta'lim jarayonlari ustida monitoring olib borish, ularning muammolarini aniqlash va ularni hal qilish uchun yordam berish orqali ta'lim sifatini oshirishga yordam beradi.

Tashqi murojaatlar: Rahbar, klasterdagi o'qituvchilar va ta'lim muassasalari bilan tashqi murojaatlar tizimini tuzish va ularga javob berishda mahir bo'lishi kerak, bu esa ta'lim sifatini oshirishda ko'maklashadi.

Ta'limni rivojlantirish: Rahbar, klasterdagi barcha o'qituvchilar va ta'lim muassasalari bilan birgalikda ta'limni rivojlantirish strategiyalarini belgilash va ularni amalga oshirish orqali ta'lim sifatini oshirishga yordam beradi.

Bu usullar rahbarga ta'lim klasteri sharoitida ta'lim tarbiya sifatini oshirishda jamoatchilik bilan ishlashda muvaffaqiyatli bo'ladi.

Ta'lim klasteri sharoitida ta'lim tarbiya sifatini oshirishda rahbarning jamoatchilik bilan ishlashini takomillashtirish uchun quyidagi tavsiyalarni amalga oshirish mumkin:

1. Ko'p tomondan qabul qilish: Rahbar, jamoat a'zolari bilan maslahatlarni qabul qilish va ularning fikrini eshitish orqali, ta'limga oid muammolarni hal qilish uchun ko'p tomondan qabul qilishni o'rganish kerak.
  2. Hamkorlik: Rahbar, ta'limga oid muammolarni hal qilish uchun ta'limga oid tashkilotlar, o'qituvchilar, ota-onalar va jamoat a'zolari bilan hamkorlik qilishni o'rganish kerak.
  3. Maslahatlashuv: Rahbar, jamoatchilik bilan ishlashda maslahatlashuv va muzokaralar olib borishni ko'rsatishda mahir bo'lishi kerak. Uning jamoat a'zolarining fikrini eshitish va ularga quloq solishga tayyor bo'lishi muhimdir.
  4. Qo'llab-quvvatlash: Rahbar, jamoatchilik bilan ishlashda ta'limga oid muammolarni hal qilish uchun zarur bo'lgan resurslardan foydalanish, ularga yordam berish va ularga qo'llab-quvvatlash uchun tajribaga ega bo'lishi kerak.
  5. Tashqi murojaatlar: Rahbar, jamoatchilik bilan ishlashda ta'limga oid muammolarni hal qilish uchun zarur bo'lgan tashqi murojaatlar tizimini tuzish va ularga javob berishda mahir bo'lishi kerak.
  6. Ehtiyotkorlik: Rahbar, jamoatchilik bilan ishlashda ehtiyotkorlikni saqlab qolish, jamoat a'zolarining fikrlarini hurmat qilish va ularga quloq solishga e'tibor berish uchun tayyor bo'lishi kerak.
  7. Muvofiqlashtirish: Rahbar, jamoatchilik bilan ishlashda turli ko'nikma va fikrlarni bir-biriga mos keluvchi shaklda muvofiqlashtirish uchun tayyor bo'lishi kerak.
- Bu usullar rahbarga ta'limga oid muammolarni hal qilishda jamoatchilik bilan ishlashni takomillashtirishga yordam berishi mumkin.

Ta'lim klasteri sharoitida ta'lim tarbiya sifatini oshirishda rahbarning jamoatchilik bilan ishlashini takomillashtirish uchun quyidagi xususiyatlar muhim bo'ladi:

- Kommunikatsiya va birgalikda ishlash: Rahbar, jamoatchilik bilan ishlashda muvaffaqiyatli bo'lish uchun o'zining fikr va maqsadlarini jamoatga yetkazish, ularga quloq solish va ular bilan birgalikda harakat qilishga tayyor bo'lishi kerak. Uning kommunikatsiya qobiliyatlari va jamoat bilan ishlash bilan bog'liq masalalar ustida samarali muzokaralar olib borishga tayyor bo'lishi kerak.
- Qo'llab-quvvatlash: Rahbar, jamoatchilik bilan ishlashda o'zining o'ziga xos xususiyatlari va qobiliyatlari bo'yicha jamoatni qo'llab-quvvatlash uchun ko'plab

vositalardan foydalanishi kerak. Bu uning jamoatni rag'batlantirish, ularga yordam berish va ularga qo'llab-quvvatlash uchun muhimdir.

➤ Maslahatlashish va muzokaralar olib borish: Rahbar, jamoatchilik bilan ishlashda o'zining qarorlarini jamoat bilan birgalikda qabul qilish, ularga maslahat berish va o'z fikrlarini muzokaralar orqali ifodalashga tayyor bo'lishi kerak. Bu, jamoat a'zolarining fikrini eshitish va ular bilan birgalikda maslahatlashish orqali jamoatchilik ruhini kuchaytirishga yordam beradi.

➤ Maqsadlarni biriktirish va boshqarish: Rahbar, jamoatchilik bilan ishlashda maqsadlarni belgilash, ularga erishish yo'li va ularni boshqarishda yuqori darajada ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak. Uning jamoat bilan birgalikda maqsadlarga erishish uchun strategiyalar tuzish, vazifalarni belgilash va ularga yo'naltirishda tajribaga ega bo'lishi muhimdir.

Bu xususiyatlar rahbarning ta'lim klasteri sharoitida ta'lim tarbiyasini oshirishda jamoatchilik bilan ishlashni takomillashtirish uchun muhimdir. Raqamli texnologiyalar, innovatsion usullar va boshqa pedagogik modellar bilan birga qo'llanilganda, bu xususiyatlarni rahbarning ta'lim jarayonida muvaffaqiyatli bo'lmasligi mumkin emas.

Birinchi xususiyatlarimizni ta'kidlab o'tiraylik va yana boshqa xususiyatni keltirib olaylik:

➤ Qo'shimcha bilim va ko'nikmalar: Rahbar, jamoatchilik bilan ishlashda yangi bilim va ko'nikmalarni o'rganish va ularga ega bo'lish uchun ishlab chiqilgan resurslardan foydalanishi kerak. Bu uning o'zini va jamoatni rivojlantirish uchun zarur bo'lgan bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishini ta'minlaydi.

➤ Maslahatlashuv: Rahbar, jamoatchilik bilan ishlashda maslahatlashuv va muzokaralar olib borishni ko'rsatishda mahir bo'lishi kerak. Uning jamoat a'zolarining fikrini eshitish va ularga quloq solishga tayyor bo'lishi muhimdir.

➤ Qo'llab-quvvatlash: Rahbar, jamoatchilik bilan ishlashda jamoatni qo'llab-quvvatlash uchun zarur bo'lgan resurslardan foydalanish, ularga yordam berish va ularga qo'llab-quvvatlash uchun tajribaga ega bo'lishi kerak.

➤ Javobgarlik: Rahbar, jamoatchilik bilan ishlashda javobgarlikni o'z zimmasiga olgan holda harakat qilishi kerak. Uning o'zining maqsadlari va vazifalari uchun javobgarlikni o'z zimmasiga olgan holda jamoat bilan birgalikda harakat qilishi muhimdir.

- Ko'p tomondan o'ylash: Rahbar, jamoatchilik bilan ishlashda maslahatlarni qabul qilish, ko'p tomondan o'ylash va jamoatning istaklarini tushuntirish uchun tayyor bo'lishi kerak.
- Konsensusga erishish: Rahbar, jamoatchilik bilan ishlashda konsensusga erishish uchun qatnashchilar bilan muzokaralar olib borishi, ularga quloq solish va ular bilan birgalikda qaror qabul qilishga tayyor bo'lishi kerak.
- Tashqi murojaatlar: Rahbar, jamoatchilik bilan ishlashda tashqi murojaatlarni rivojlantirish uchun zarur bo'lgan murojaatlar tizimini tuzish va ularga javob berishda mahir bo'lishi kerak.
- Ehtiyotkorlik: Rahbar, jamoatchilik bilan ishlashda ehtiyotkorlikni saqlab qolish, jamoat a'zolarining fikrlarini hurmat qilish va ularga quloq solishga e'tibor berish uchun tayyor bo'lishi kerak.
- Muvofiqlashtirish: Rahbar, jamoatchilik bilan ishlashda turli ko'nikma va fikrlarni bir-biriga mos keluvchi shaklda muvofiqlashtirish uchun tayyor bo'lishi kerak.
- Yaratuvchi g'alaba: Rahbar, jamoatchilik bilan ishlashda yaratuvchi g'alabalarga erishish uchun innovatsion yondashuvlarni qo'llab-quvvatlash, yangiliklarga ochiq bo'lish va yangi yondashuvlarni qabul qilishga tayyor bo'lishi kerak.
- Hamkorlikni rivojlantirish: Rahbar, jamoatchilik bilan ishlashda hamkorlikni rivojlantirish uchun turli sohalar bilan hamkorlik qilishga tayyor bo'lishi kerak. Bu uning o'zining va jamoatning rivojlanishi uchun zarur bo'lgan hamkorliklarni qurish va rivojlantirish uchun muhimdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Norqobilova, R. D. (2023, January). Boshlang'ich sinf o'quvchilari faoliyatini indikatorlar asosida diagnostika qilishning o'ziga xosligi. In *INTERNATIONAL CONFERENCES* (Vol. 1, No. 1, pp. 564-568).
2. Adxamovna, R. Z. (2024). O'quvchilarning liderlik sifatlarini rivojlantirishda psixolog va o'qituvchilarning o'rni. *Ta'lim innovatsiyasi va integratsiyasi*, 19(4), 9-12.
3. Dilrabo, N. (2023). Boshlang'ich sinflarda o'qituvchi va ota-onalar hamkorligining pedagogik jihatlari. *Pedagogical sciences and teaching methods*, 3(28), 106-109.
4. Erkin, E. (2021). Sinf raxbarining kreativ loihasi. Oilada farzandlarni kasbga yonaltirish metodi. *Центр научных публикаций (buxdu. uz)*, 8(8).